

Wandel en- fietsroutes langs opengestelde monumenten

Alle routes starten bij de voorkant van het **stadhuis**, Breestraat 92-104 (nr. 1, p. 28). Op zaterdag is er markt aan de achterzijde van het stadhuis. De monumenten op de routes zijn opengesteld op zaterdag en zondag tenzij anders vermeld. Voor afwijkende openingstijden op die dagen zie de monumentbeschrijvingen.

Wandelroute 1: Rond Breestraat en Rapenburg (p. 26 en 42)

Vanuit het stadhuis rechts, over de Breestraat. Links, op nr. 59: **Ge-meenlandshuis van Rijnland** (za; nr. 2, p. 29). De Breestraat vervolgen. Rechts: **Breestraat 24** (nr. 3, p. 30) en **Breestraat 18** (za; nr. 4, p. 31). Tweede weg links: Het Rapenburg. Op nr. 19: **Museum Het SieboldHuis** (nr. 5, p. 33). Het Rapenburg vervolgen. Naar links, over de brug naar de overkant van het water en direct naar links. Op Rapenburg 28: **Rijksmuseum van Oudheden** (za; nr. 6, p. 34). Vanuit het museum links, het Rapenburg aflopen tot nr. 36 (nr. 7, p. 35). Even verderop ligt **Rapenburg 48** (nr. 8, p. 36). Het Rapenburg vervolgen, naar rechts, over de brug naar de overkant en direct naar rechts tot aan het **Academiegebouw** (nr. 9, p. 38) en **de Hortus Botanicus** (nr. 31, p. 67). Even verderop ligt **Rapenburg 59** (nr. 10, p. 39). Over de brug de Houtstraat in. Rechts aan het pleintje ligt het **Gravensteen** (nr. 11, p. 40). Voor de entree: de eerste steeg rechts (Muskadelsteeg) en vervolgens weer rechts. Vanuit het Gravensteen rechtdoor over het kerkplein en dan naar links: Kloksteeg, met op nr. 16 de toegang tot de **Kerkmeesterskamer van de Pieterskerk** (nr. 12, p. 41). Vanuit de Pieterskerk schuin rechtdoor, de Nieuwsteeg in. Voor de brug links, het Steenschuur op: **Steenschuur 11** (za; nr. 13, p. 42).

Om terug te keren naar het stadhuis: vanuit Steenschuur 11 links en eerste weg links: Breestraat. Verderop rechts bevindt zich het stadhuis.

Wandelroute 2: Op Het Hoge Land (p. 43-53)

Vanuit het stadhuis links. Eerste straat links, over de brug de Burgsteeg in. Aan het einde rechts. Links: **Openbare Bibliotheek** (za; nr. 14, p. 44). Even verderop links: **Hooglandse Kerk** (za; nr. 15, p. 45). Even verderop rechts: **Poolcafé The Church** (nr. 16, p. 40). Vanuit het café links en direct rechts. Eerste steeg rechts. Aan het einde rechts: **Café De Bonte Koe** (nr. 17, p. 48). Vanuit het café rechts en weer rechts, de Hooigracht op. Aan de overkant, op nr. 15: toegang tot de kapel van het **vm. Elisabethziekenhuis** (nr. 18, p. 49). Vanuit het vm. ziekenhuis links en eerste straat links: Nieuwe Rijn. Op nr. 82: het **vm. Depot der Zuidhollandsche Bierbrouwerij** (nr. 19, p. 50). Vanuit Nieuwe Rijn 82 rechts en eerste straat rechts. De Middelste Gracht een flink eind vervolgens tot aan nr. 143: **Het Leids Wevershuis** (nr. 20, p. 51). De Middelste gracht vervolgen en eerste straat links. De Hooigracht oversteken, over de Kaasmarkt, door de Koppenhinksteeg. Naar rechts, over de brug en direct naar links: Oude Rijn. Op nr. 44 b/c: **De Bakkerij** (nr. 21, p. 52). Vanuit De Bakkerij links, naar rechts, de brug over en de Hooglandsekerkgracht vervolgen. Rechts op nr. 17: het **vm. weeshuiscomplex** (nr. 22, p. 53). Om terug te keren naar het stadhuis: vanuit het weeshuis rechts. Aan het einde rechts en eerste straat links. Over de brug: rechts ligt het stadhuis.

Wandelroute 3: De nieuwe stad (p. 54-61)

Vanuit het stadhuis rechts. Eerste steeg rechts en aan het einde links. Tegenover het Waaggebouw rechts, de brug over en de weg vervolgen. De winkelstraat (Haarlemmerstraat) oversteken en rechtdoor, de Lange Mare op. Eerste straat links: Vrouwenkerkkoorsteeg.

Rechts langs het plein met de resten van de Vrouwenkerk. Rechts aan de Lange St. Agnietenstraat: [Museum Boerhaave \(nr. 23, p. 55\)](#). Vanuit het museum rechts en weer rechts: Sionsteeg. Eerste straat links: Klooster. Vervolgens eerste straat rechts: Lange Lijsbethsteeg. Over de brug naar links: [Museum de Lakenhal \(nr. 24, p. 56\)](#). Vanuit het museum links. Tweede steeg links: Marksteeg met rechts [Scheltema \(nr. 25, p. 57\)](#). Marksteeg verder uitlopen en naar rechts: [Bethlehemskerk \(nr. 26, p. 58\)](#). Vanuit de kerk rechts. Eerste weg rechts en eerste weg links. De [Oude Singel](#) aflopen tot nr. 112 ([nr. 27, p. 59](#)). De Oude Singel vervolgen, tweede weg links. Aan het eind van de Zandstraat links: Drukkerij Mostert (p. 12). Aan de overkant, op Langegracht 70c, [Steenhouwerij Bam Bam \(nr. 28, p. 60\)](#). Vanuit de Steenhouwerij rechts, de Langegracht vervolgen. Eerste straat rechts: [Nieuwe Energie \(za; nr. 29, p. 61\)](#). Om terug te keren naar het stadhuis: Vanuit Nieuwe Energie rechts en eerste straat links. Rechtsaf de Langegracht op. Bij de bocht naar rechts, rechtdoor en ter hoogte van de molen links: Nieuwe Beestenmarkt. Deze gaat over in de Turfmarkt, Prinsessekade en Kort Rapenburg. Voor het water links: de Breestraat. Verderop links bevindt zich het stadhuis.

Fietsroute: Langs de Leidse singels (p. 64-77)

Vanuit het stadhuis rechts, de Breestraat in. Rechtdoor, over het kruispunt, het Noordeinde op. Ter hoogte van het Noordeindeplein links, de Witte Singel. Direct rechts: [het Kantongerecht \(za; nr. 30, p. 66\)](#). De singel vervolgen, tweede brug links. Aan het einde van het Paterstraatje: [Hortus Botanicus \(nr. 31, p. 67\)](#). Terug over het Paterstraatje en over de brug naar links, de Witte Singel op. De volgende brug links. eerste straat links: [De Leidse Sterrewacht \(nr. 32, p. 68\)](#). Terug naar de Witte Singel en deze vervolgen. Bij de brug

rechtdoor de Zoeterwoudsesingel op. Bij de stoplichten oversteken en naar links. Bij eerstvolgende fietsstoplicht links: de Jan van Houtkade met links: [Muurtoren Oostenrijk \(za; nr. 33, p. 69\)](#). Vanuit de muurtoren links. Eerste straat rechts en weer eerste straat rechts. Aan het einde van de Hoefstraat rechts en bij het stoplicht links, de kruising oversteken. Rechts het Plantsoen in. De weg vervolgen en het Levendaal oversteken: Plantage. Eerste straat links: Hogevoerd. Tweede straat rechts: Rijnstraat. Over de brug direct rechts en aan het einde links: Kaarsenmakerstraat. Aan het einde rechts: [Begraafplaats Groenesteeg \(nr. 34, p. 70\)](#). Vanuit de begraafplaats rechts en aan het einde rechts. Direct links: [de Meelfabriek \(nr. 35, p. 71\)](#). Vanuit de Meelfabriek links, over de brug links en de Zijlsingel volgen. Deze gaat over in Herensingel, die over gaat in Maresingel. Bij Maresingel 20 rechts, de Pasteurstraat in en direct weer rechts, het vm. Slachthuisterrein op. Hier bevindt zich het [informatiecentrum Nieuw Leyden \(zo; nr. 36, p. 73\)](#). Het vm. Slachthuisterrein weer verlaten en direct naar rechts: Pasteurstraat. De weg vervolgen. Rechts: [vm. 50kV gebouw \(nr. 37, p. 74\)](#). Terug via de Pasteursstraat en aan het einde van de weg rechts de Maresingel op. Bij het stoplicht links, over de brug en direct rechts het fietspad op. Aan het einde links: [Molenmuseum De Valk \(nr. 38, p. 75\)](#). Vanuit het museum rechts, de 2e Binnenvestgracht op. Rechts de Steenstraat op. Links: [Boerhaavegebouw \(nr. 39, p. 76\)](#). Vanuit het Boerhaavegebouw links, over het museumterrein naar de [vm. ziekenbarak \(nr. 40, p. 77\)](#).

Om terug te keren naar het stadhuis: vanuit het Boerhaavegebouw rechts de Steenstraat in. De bocht naar links volgen en na de brug rechts. Aan het einde van de straat, bij de kruising links de Breestraat op. Verderop links bevindt zich het stadhuis.